

Asia: VN/16951/2020

Lausuntopyyntö keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelmasta

Lausunnonantajan lausunto

Lausunto

-

Mikäli vastasit yhtyäsi toisen tahon lausuntoon, täsmennä mistä tahosta on kyse

-

Suunnitelman tavoitteet

1 Suunnitelman tavoitteet - avovastaus

Suunnitelman tavoitteena on määrittää ja arvioida ne lisätoimet taakanjakosektorilla, millä Suomi pääsee päästövähennystavoitteeseensa vuosille 2030 ja 2035. Suunnitelmaan on sisällytetty riittävä määrä uusia toimenpiteitä tarvittavien päästövähennysten saavuttamiseksi. Uusilla toimilla tai lisätoimilla tarkoitetaan tässä yhteydessä sellaisia toimia ja niiden aikaansaamia päästövähennyksiä, joita ei ole otettu huomioon perusskenaariossa.

Päästövähennysvelvoite vuosille 2021–2030 muodostuu komission ehdotuksen mukaan vuosittaisten päästökiintiöiden muodostamasta päästövähennyspolusta, jonka päätepiste on vuoden 2030 tavoite. Päästökiintiöiden laskenta jaettaisiin kolmeen jaksoon. Kunkin jakson tavoite on riippuvainen siitä, miten hyvin edellisen jakson aikana pysytty päästövähennyspolulla. Päästövähennysten ja uusien toimien tarve tulee kasvamaan 2030-luvun alulle saavuttaessa. Päästövähennysvelvoitteen täyttymisessä sallitaan erilaisia joustokeinoja, kuten esim. LULUCF-jousto, ajalliset joustot, siirrot jäsenmaiden välillä. Joustokeinot antavat mahdollisuuden tavoitteen saavuttamiseen liittyvään riskienhallintaan. Suomi ei toistaiseksi ole käyttänyt joustokeinoja.

Liikenne

2a Liikenteeseen suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

-

2b Liikenne - avovastaus

Suunnitelman toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi ovat Hämeen liiton mielestä oikeansuuntaisia. Kanta-Hämeen kaltaiselle pendelöintimaakunnalle matkaketjut ovat erittäin tärkeä kehittämisen painopiste. Matkaketjujen tulee olla toimivia, jotta työssäkäyntialueita ja osaamisen liikkuvuutta voidaan edelleen kehittää. Usealla kulkumuodolla tehtävien matkojen kokonaismatka-aika ja sujuvuus vaikuttavat arjen valintojen kautta kulkutapaosuuksiin.

Tiekartassa yhtenä toimenpiteenä on lain sallimien suurien mittojen ja massojen hyödyntäminen tiekuljetuksissa täysimääräisesti. Erityisesti alemmalla tieverkolla on kuitenkin paljon korjausvelkaa eikä se kuntonsa puolesta monin paikoin kestä lain sallimia massoja. Jo nyt kelirikkoteitä ja painorajoitettuja siltoja sekä tieosuuksia on maakunnissa paljon.

Liikenne- ja viestintäministeriö valmistelee parhaillaan pitkää junaliikenteen ostoliikennesopimusta valtion omistaman VR:n kanssa. Suunniteltu yhdeksän vuoden mittainen suorahankintasopimus käsittäisi taajamajuna-, yöjuna- ja kiskobussiliikenteiden lisäksi yksittäisiä Intercity- ja Pendolino-vuoroja. Hämeen liitto toivoo, että kaavailtu ostoliikennesopimus ei estä KAISUn lähijunaliikenteen kehittämiseen liittyvän toimenpiteen toteutumista.

Maatalous

3a Maataloutteen suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

-

3b Maatalous - avovastaus

Hämeen liitto pitää maataloutteen suunnattuja lisätoimia riittävinä. Toimia toteutettaessa tulee huolehtia siitä, että Euroopan unionin yhteisen maatalouspolitiikan (YMP) mainitut painopisteet eivät vaaranna vaan niiden toteutumista edistetään tasapuolisesti.

Rakennusten erillislämmitys

4a Rakennusten erillislämmitykseen suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

4b Rakennusten erillislämmitys - avovastaus

-

Työkoneet

5a Työkoneisiin suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

5b Työkoneet - avovastaus

-

Jätehuolto

6a Jätehuoltoon suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

Yhdyn tämän osa-alueen esitettyihin lisätoimiin

6b Jätehuolto - avovastaus

-

F-kaasut

7a F-kaasuihin suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

7b F-kaasut - avovastaus

-

Teollisuus ja muut päästöt

8a Teollisuuteen ja muihin päästöihin suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

En ota kantaa tähän osa-alueeseen

8b Teollisuus ja muut päästöt - avovastaus

-

Kuntien ja alueiden ilmastotyö

9a Kunnille ja alueille suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

-

9b Kunnat ja alueet - avovastaus

Hämeen liitto pitää esitettyjä toimenpiteitä pääasiassa hyvinä ja kannatettavina. Rahoitusta toimenpiteiden toteutumiseen on saatavissa eri ohjelmalähteistä, esimerkiksi Kuntien ilmatoratkaisut -ohjelman tavoitteena on vauhdittaa kuntien ja alueiden ilmastotyötä. Rahoitusohjelmien olemassaolo on välttämätöntä, esimerkiksi Kanta-Hämeessä on ympäristöministeriön rahoituksen turvin aloitettu maakunnallisen ilmastovahdin koostaminen maakunnan toimijoiden ilmastotyön seurannan sekä ilmastojohtamisen työkaluksi.

Kanta-Hämeen 11 kunnasta tähän asti vain kolmella ilmastotyö perustuu laadittuun ilmastostrategiaan tai -ohjelmaan. Tästä huolimatta maakunnan ilmastovahtiin on kertynyt jo yli 500 ilmastotekoa. Tämä osoittaa sen, että kunnat tekevät jo nyt vaikuttavaa ilmastotyötä, vaikka sitä ei sellaiseksi välttämättä mielletä. Ilmastotyö tulee suunnitelmalliseksi ja näkyvämmäksi strategioiden ja ohjelmien kautta. Strategioiden laadintaan kunnat kaipaavat asiantuntija-apua.

Eri rahoitusohjelmien olemassaolo kuntien ilmastotyön tukemiseen ei yksin riitä, vaan ohjelmista tulee myös kyetä hakemaan rahoitusta ja tämän jälkeen myös toteuttamaan hanke. Kunnat ja maakunnat ovat hyvin eri tasolla ilmastotyössään. Monin paikoin rajoittavana tekijänä on myös osaamisen ja resurssien puute. Jotta tarjolla olevia työkaluja pystytään hyödyntämään täysimääräisesti ilmastotyön vauhdittamiseksi, tulee verkostotyön ja rahoituksen lisäksi saatavilla olla myös yhä enemmän asiantuntijatukea.

Kulutuksen hiilijalanjälki

10a Kulutukseen suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

-

10b Kulutus - avovastaus

Yksityisautoilu on tärkein päästölähde taakanjakosektorilla. toisena tulevat elintarvikkeet ja kolmantena asuminen ja energia. Hämeen liitto pitää esitettyjä lisätoimia asianmukaisina. Monet Hämeen liiton vaikutusmahdollisuuksiin liittyvät toimenpiteet sisältyvät kohtiin 2 ja 9.

Julkiset hankinnat

11a Julkisiin hankintoihin suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

-

11b Julkiset hankinnat - avovastaus

Hämeen liiton mielestä esitetyt lisätoimet ovat oikeansuuntaisia ja kannatettavia. Hankintaosaaminen niin kunnissa, alueilla kuin valtion hallinnossakin on hyvin eri tasoista. Jos halutaan edellyttää ympäristönäkökulmien huomioimista nykyistä paremmin erilaisissa hankinnoissa, tulee pitää huolta siitä, että hankintaosaaminen eri yksiköissä nousee vaaditulle tasolle. Tämä edellyttää hankintayksiköiden kouluttamista, osaamisen kehittämistä sekä riittäviä resursseja kilpailutusten laatimiseen.

Muut poikkisektorit

12a Muille poikkisektoreille suunnattujen lisätoimien vaikuttavuus

-

12b Muut poikkisektorit - avovastaus

Kanta-Hämeessä on vahvaa osaamista ja menestyvää liiketoimintaa luonnonvarojen kestävässä käytössä sekä bio- ja kiertotaloudessa. Hämeen Ammattikorkeakoulu yhdessä alueen muiden toimijoiden kanssa luo vahvan perustan bio- ja kiertotalouden toimenpiteiden edistämiseksi. Kiertotalouden onnistumisen edellytyksenä on perinteiset rajat ylittävä yhteistyö eri toimijoiden, sektoreiden ja yritysten välillä laajassa innovaatioekosysteemissä. Kehitys- ja tutkimustyön onnistuminen edellyttää laaja-alaista TKI-rahoitusta.

Toimenpideohjelma tavoitteiden saavuttamiseksi

13a Toimenpideohjelman vaikuttavuus

-

13b Toimenpideohjelma - avovastaus

Toimenpideohjelman tavoitteiden toteutumista eri sektoreilla tulee seurata ja seurannan tuloksista raportoida säännöllisesti. Vain näin voidaan todeta toteutuneiden toimien vaikuttavuus, määrittää seuraavien jaksojen päästövähennystarpeet sekä suunnata tulevat toimet mahdollisimman oikeudenmukaisesti.

Toimenpideohjelmassa esitettyjen päästövähennysten saavuttamiseen liittyy runsaasti epävarmuuksia. Tästä syystä ohjelmassa esitetään, että päästövähennystoimien jatkosuunnittelussa tulisi pyrkiä tavoitteiden ylittämiseen riittävällä varmuusmarginaalilla. Tämä on varmaankin totta, mutta varmuusmarginaalia ei pidä ylimitoittaa.

13c Mitä lisätoimia ehdotatte tavoitteiden saavuttamisen varmistamiseksi?

-

Suunnitelman ympäristö-, talous- ja sosiaaliset vaikutukset

14 Suunnitelman ympäristö-, talous- ja sosiaaliset vaikutukset

Vaikutusten arviointi eri osa-alueilta on varsin kattava ja hyvin laadittu. Ilmastopolitiikan toimet tulevat johtamaan yhteiskunnan merkittävään sähköistymiseen. Vaikutusten arvioinnista ei löydy kohtaa, jossa oltaisiin arvoitu sähkön kulutuksen kasvun vaikutuksia muun muassa sähköntuotannon riittävyyden ja huoltovarmuuden suhteen.

Muita huomioita

15 Muita huomioita

-

16 Voiko organisaationi osaltaan edistää ilmastosuunnitelman tavoitteiden saavuttamista?

Kyllä

Mustonen Paula
Hämeen liitto